

Edsbyn & Alfta
Ovanåkers kommun

Kretsloppsplan

*En plan för hållbar avfallshantering och
resursanvändning*

KRETSLOPPSPLAN

Edsbyn & Alfta
Ovanåkers kommun

BORAB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Inledning	3
2	Planens syfte	4
3	Kretsloppsplanens utgångspunkter	5
3.1	Agenda 2030	5
3.2	Sveriges miljömål	6
3.3	Regionala strategidokument.....	8
3.4	Översiktsplanen	11
3.5	EU, nationellt	12
4	Mål och åtgärder.....	14
4.1	Förebygga och återanvända i kommunens verksamheter	14
4.2	Källsortering i kommunens verksamheter	20
4.3	Förebygga och återanvända hos hushåll	21
4.4	Källsortering hushållsavfall	22
4.5	Grovavfall från hushåll.....	23
4.6	Farligt avfall.....	24
4.7	Omhändertagande Matavfall.....	25
4.8	Slam, fett och latrin.....	26
4.9	Nedskräpning	27
4.10	Nedlagda deponier.....	29
4.11	Näringsliv och samhälle	30
5	Kommunikation och teman	31
6	Framtida insamlingssystem och anläggningar	32
7	Styrmedel.....	34
8	Uppföljning.....	36
9	Bilagor	37

1 INLEDNING

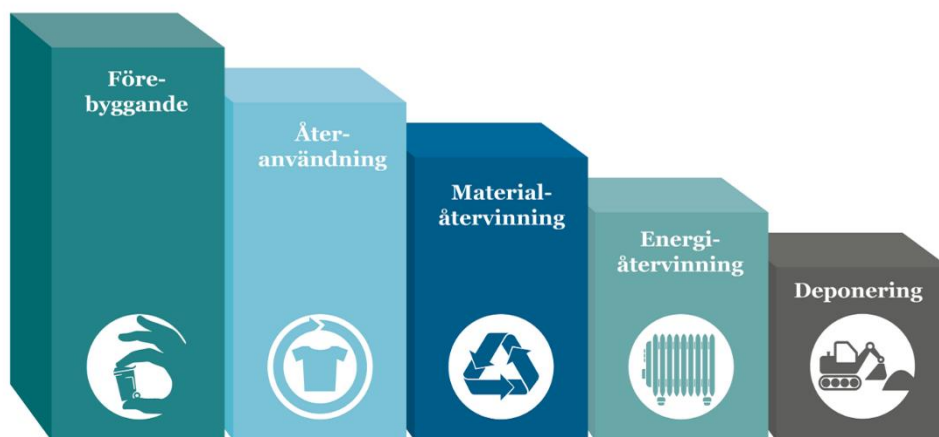
Alla kommuner i Sverige ska enligt 15 kap Miljöbalken ta fram plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering. Planen utgör tillsammans med kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering kommunens renhållningsordning. Plan och föreskrifter ska fastställas av kommunfullmäktige.

Planen innehåller de delar som Naturvårdsverkets vägledning anger att en plan ska innehålla. I planens syfte framgår vad planen avses uppnå och de prioriteringar som föreslås läggas.

Rubrikindelning är utförd i syfte att tydliggöra EU:s avfallshierarki (s.k. avfallstrappan) och lätt kunna se var olika målgrupper har sin koppling till planen. I bilaga 1-2 sammanställs alla mål och åtgärder i planen mer detaljerat. Åtgärderna ska kunna justeras och kompletteras under planperioden i syfte att bättre kunna uppnå målen.

Lagar och styrmedel, både internationellt och nationellt, kommer med största sannolikhet utvidgas mot ett mer hållbart och cirkulärt tankesätt. Det kan gälla såväl ökade krav på avfallsförebyggande och källsortering (ex textilier) som skatter (ex förbränningskatt, klimatskatter).

Då avsikten är att skapa mer cirkulärt tänkande där avfall ej uppstår och resurser tillvaratas så kallas planen "kretsloppsplan". Kretsloppsplanen vänder sig främst till kommunens verksamheter samt hushåll men även andra aktörer där kommunen har någon form av rådighet att verka i detta sammanhang.

2 PLANENS SYFTE

Planen ska 2021 – 2025 medvetandegöra och engagera aktörer att bidra till att Ovanåkers kommun utvecklas enligt avfallstrappan. Att gå från ett linjärt arbetssätt till ett cirkulärt.

Planens syfte är att skapa största möjliga nytta för miljö, klimat och Ovanåkers kommuns utveckling samtidigt som det genererar ekonomiska fördelar. Insatser som gynnar miljö främjar även ekonomin, både på kort och lång sikt.

Planens syfte är att:

- Arbeta enligt avfallstrappan för att gynna Hälsinglands utveckling och ekonomi. Särskilt fokus läggs på inköp och upphandling, undvika engångsprodukter, återbruka möbler, hållbara evenemang, minska matsvinn, öka källsortering i kommunala verksamheter och öka materialåtervinning av grovavfall.
- Allt fler invånare och verksamheter överväger och avstår från att köpa nytt. Överväga behov, att laga det man har, dela med andra och köpa begagnat. Särskilt fokus läggs på kommunikation för att stärka önskade beteenden eller ändra på beteende i planens riktning.
- Allt fler invånare och verksamheter förstår varför källsortering är viktigt och sorterar mer. Utifrån nya förordningar utvecklas användarvänliga system som bidrar till god källsortering vid bostäder.
- Allt fler invånare och verksamheter lämnar och köper begagnat. Det uppmuntras genom att samarbeta för att utveckla möjligheten till att lämna/sälja och köpa begagnat.
- Allt fler invånare och verksamheter vet vad farligt avfall är och hur det ska hanteras.
- Allt fler invånare och verksamheter förstår att mat är en resurs som ska tas tillvara på bästa sätt. Matavfall som ändå uppstår ska läggas i papperspåse för matavfall i en brun tunna. På så vis kan växtnäring och energi tillvaratas.
- Allt fler invånare och verksamheter arbetar för att minska nedskräpningen.
- Slam från enskilda avlopp hanteras så att lagar och krav uppnås med rimliga ekonomiska insatser. Strävan är att slammets näringsämnen återförs till kretsloppet, fettets energi tas tillvara och hantering av latrinkärl upphör.
- Kommunen initierar samarbete med näringslivet för affärsmöjligheter kring cirkulär ekonomi. Exempelvis att återbruka material som byggavfall och möbler.

3 KRETSLOPPSPLANENS UTGÅNGSPUNKTER

3.1 AGENDA 2030

De globala utmaningarna blir alltmer påträngande speciellt gällande klimatfrågan. Agenda 2030 och EU höjer ambitionstakten på omställning mot en mer cirkulär ekonomi där vi behöver tillvarata våra resurser mycket smartare än vad vi gör idag. För kretsloppsplanen är främst målområde 3, 6, 7 samt 11-14 aktuella.

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

3.2 SVERIGES MILJÖMÅL

Sveriges miljömål är centrala för att visa vägen mot en hållbar utveckling och Agenda 2030. Sedan de beslutades av riksdagen 1999 har de nationella miljömålen definierat vilken miljö den svenska politiken ska styra mot. Miljömålen med sina preciseringar beskriver vad som är en god miljö i Sverige. De är utgångspunkten för olika styrmedel och för hela samhällets arbete med miljöfrågor.

Sveriges miljömål och de globala hållbarhetsmålen styr i samma riktning. Hållbarhet har alltid tre dimensioner: den ekonomiska, den sociala och den ekologiska. För en hållbar samhällsombildning tas hänsyn till alla dimensionerna samtidigt. När det gäller miljön handlar miljömålen och de globala målen i Agenda 2030 om samma utmaningar. Att uppnå miljömålen innebär att vi uppnår den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 i Sverige.

Regeringen har beslutat om flera etappmål inom miljömålssystemet som styr mot både miljömålen och de globala hållbarhetsmålen.

Arbetet med Sveriges nationella miljömål samordnas på regional nivå av länsstyrelserna. Som en del av miljömålsamordningens utvecklar länsstyrelsen åtgärdsprogram som ska riktas mot miljömålen. Under 2020 påbörjas arbetet med att revidera och ta fram nya åtgärdsprogram av länsstyrelsen i Gävleborg.

För kretsloppsplanen bedöms följande miljö kvalitetsmål vara mest relevanta:

1. Begränsad klimatpåverkan

Kommunerna har genom sin omfattande verksamhet en nyckelroll i klimatarbetet, inte minst genom sitt ansvar för fysisk planering, avfallshantering, gator och trafik. Översiktsplan och detaljplaner hör till centrala instrument. För kommunerna är det av central betydelse att klimataspekterna integreras

i alla politikområden (med relevant tillämpning) och att klimatkonsekvenserna beaktas i hela den politiska beredningsprocessen och inom alla politikområden. Områden som är särskilt viktiga för kretsloppsplanen är:

- Möjligheten att använda miljökrav vid offentlig upphandling, inte minst avfallsförebyggande.
- Hållbart byggande, ex i syfte att minska avfallsmängder och öka återvinning.
- Söka klimatbidrag.
- Större andel klimatvänlig mat och minskat matsvinn inom kommunala verksamheter.

4. Giftfri miljö

För kretsloppsplanen är viktiga preciseringar:

- Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.
- Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.

Kommunerna är viktiga i sammanhanget och särskilt viktiga områden för kretsloppsplanen är:

- Ställ krav på kommunens leverantörer vid inköp och upphandling av varor och tjänster. Fråga vilka kemikalier som ingår i material och varor. Välj produkter som innehåller mindre farliga ämnen.
- Undvik att bygga in farliga kemikalier i bostäder och andra byggnader och anläggningar. På detta sätt underlättas hantering av byggavfall.

15. God bebyggd miljö

För kretsloppsplanen är viktiga preciseringar:

- Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.
- Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
- Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallens påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Sverige har tagit fram **etappmål** och för kretsloppsplanen är följande relevanta:

- Ökad resurshushållning i byggsektorn
Insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.

- Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan
Insatser ska vidtas så att senast år 2020 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energin tas tillvara.
- Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning
Senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent.

Naturvårdsverket har under 2020 på uppdrag av regeringen lämnat förslag till nya etappmål, dels för minskat matsvinn och dels för återanvändning av förpackningar.

För minskat matsvinn föreslås följande etappmål:

- Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från år 2020 till år 2025 samtidigt som en ökad andel av den svenska livsmedelsproduktionen når butik och konsument till år 2025.

För återanvändning av förpackningar föreslås följande etappmål:

- Av de förpackningar som släpps ut på marknaden i Sverige för första gången, ska andelen som är återanvändbara öka med minst 30 procent från år 2022 till år 2030 samtidigt som rotationen av förpackningar i system för återanvändning ökar.

Dagens etappmål för utsortering och biologisk återvinning av matavfall kommer sannolikt inte att uppdateras. Det ersätts av kravet på att alla kommuner senast 2023-12-31 ska erbjuda separat insamling av matavfall från hushåll. Det reviderade avfallsdirektivet kräver vidare att medlemsstaterna från och med 31 december 2023 ska säkerställa att biologiskt avfall antingen separeras och materialåtervinns vid källan eller samlas in separat och inte blandas med andra typer av avfall.

3.3 REGIONALA STRATEGIDOKUMENT

Gävleborgs miljömålsprocess

Länsstyrelsen Gävleborgs miljömålsprocess består av framtagande och genomförande av Åtgärdsprogram för miljömål, energi och klimatanpassning, ett program som tas fram i en läns gemensam process, där kommuner, region, näringsliv och civilsamhälle deltar. För att främja genomförandet av åtgärdsprogrammet tecknar länsstyrelsen överenskommelser, där aktörer åtar sig att genomföra åtgärder med koppling till programmet. Alla kommuner, liksom Gästrikens Återvinnare och Gästrikens Vatten, har tecknat överenskommelser för åtgärdsarbete kring miljömål och klimatanpassning. Senast beslutade program och överenskommelser löper ut under 2020. Nytt åtgärdsprogram väntas beslutas hösten 2021, och därefter väntas nya överenskommelser tecknas. Utöver arbetet med åtgärdsprogram samverkar länsstyrelsen med region, högskola och kommuner i det lokala och regionala miljöstrategiska arbetet. Länsstyrelsen arrangerar också regionala kunskapshöjande insatser i syfte att stötta länets aktörer i miljömålsarbetet.

Flera målområden och åtgärder i kretsloppsplanen har direkt bäring på miljömålen, och den regionala miljömålsprocessen kan vara ett verktyg för att lyfta frågor av regional karaktär, med ett

tydligt behov av samverkan. Åtgärder av vikt för att genomföra kretsloppsplanen som är av regional karaktär kan lyftas in i Åtgärdsprogram för miljömål.

Genomförandet av åtgärder i kretsloppsplanen är också av intresse för den årliga uppföljningen av miljömålen.

Regional utvecklingsstrategi (RUS)

I Gävleborg har Region Gävleborg tagit fram förslag på Regional utvecklingsstrategi (RUS) som avses gälla 2020 – 2030. Den visar förslag på hur Gävleborg ska utvecklas framåt. Grunden är Agenda 2030 som sedan bryts ned i olika nivåer till lokal nivå (Kommunala översiktsplaner).

Visionen

”Tillsammans för framtidens Gävleborg” – öppet, nytänkande, hållbart”

Visionen uttrycks med ”Vi bidrar till ett öppet och inkluderande samhälle, där alla människors engagemang och potential tas tillvara. Vi formar tillsammans vår egen och platsens framtid.

Vi tänker nya tankar, inspireras av omvärlden och skapar innovativa lösningar, för att möta globala utmaningar utifrån lokala förutsättningar. Vi bejakar kreativitet och lärande i ett möjliggörande klimat.

Vi skapar attraktiva livsmiljöer och en hållbar framtid, präglade av delaktighet, jämställdhet, jämlikhet och mångfald. Vi utvecklar tillgängliga landsbygder, samhällen och städer som tryggar kommande generationers behov. ”

Med utgångspunkt från RUS är främst följande prioriterat för kretsloppsplanen;

- Insatser för ökad innovation inom smarta och hållbara städer och samhällen.
- Insatser där offentlig sektor verkar som en drivkraft och hävstång för omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi.

Energi- och klimatstrategi för Gävleborgs län 2020 - 2030

Länsstyrelsen Gävleborg beslutade under 2019 om en energi- och klimatstrategi för år 2020 – 2030. Den tar avstamp från Parisavtalet med ett övergripande mål om att Gävleborg inte överskrider den koldioxidbudget som krävs för att nå Parisavtalet och att länet är klimat neutralt till 2035. Dessutom ska energianvändningen i länet vara 50 % effektivare jämfört med 2005.

Kretsloppsplanen bör med utgångspunkt från strategin främst beakta följande:

- Länsstyrelsen och Region Gävleborg driver samverkansplattformen ”Miljöforum Gävleborg” där kommunernas miljösamordnare och högskolan Gävle ingår. Detta forum är en bra utgångspunkt för att hantera regionala utvecklingsfrågor med inriktning mot klimat och miljö.
- Kommunernas samhällsplanering betyder mycket för att skapa transport -och resurseffektiva samhällen exempelvis avseende fossilfria drivmedel där biogas baserat på matavfall är viktig liksom en transporteffektiv avfallshantering (ex insamling och fjärrtransport av mat- och

restavfall, grovavfall, förpackningar och slam). Mål anges att offentliga organisationer är fossilfria år 2025 och att lokal produktion av förnybara drivmedel ska öka.

- Offentlig upphandling har stora möjligheter att driva på utvecklingen av klimatsmarta tjänster och varor, ex kopplat till avfallsförebyggande och ökad återanvändning.
- Konsumtionsbaserad klimatpåverkan ska fram till 2030 halveras jämfört med 2016 (10,1 ton koldioxid per person och år). Kretsloppsplanens roll kan vara stimulans och initiativ kopplat till cirkulär ekonomi samt förebygga, återanvända eller återvinna förpackningar och returpapper, textilier och byggavfall.
- I strategin anges att år 2030 ska 75 % av matavfallet i länet samlas in och att det nationella etappmålet att uppnå 50 % av matavfallet till växtnäring och energi ska uppnås 2025.¹
- Inbindning av kol i jord- och skogsbruk ska öka fram till 2030, vilket kan ge incitament för ökad återföring av biogödsel från biogasanläggningar samt slamåterföring till jord- och skogsmark.

Gävleborgs handlingsplan för Sveriges livsmedelsstrategi år 2018 - 2030

Region Gävleborg, Länsstyrelsen och LRF har utifrån den nationella livsmedelsstrategin tagit fram en plan för Gävleborg 2018 – 2030. Handlingsplanen sträcker sig över hela livsmedelskedjan och kretsloppsplanens koppling är främst att minska matsvinnet i kommunernas kostverksamhet samt vid måltider i skola och äldreomsorg.

Gävleborgs strategi för hållbar plastanvändning

I början av 2020 utgav länsstyrelsen en strategi för att Gävleborgs plastanvändning med särskild riktning mot kommunala verksamheter. I strategin syftar en hållbar plastanvändning till att arbeta för en minskad och smartare plastanvändning, ökad återanvändning, effektivare återvinning samt att minska nedskräpningen.

Strategin redogör för fem målområden med olika inriktningsmål som direkt kan omsättas i ex kretsloppsplanen:

1. Förebygga plastavfall
2. Öka materialåtervinningen
3. Minska nedskräpningen
4. Höja kunskapen och öka lärandet
5. Säkra genomförande och uppföljning

3.4 ÖVERSIKTSPLANEN

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Den ska spegla den politiska majoritetens uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanering har en central roll i

¹ Etappmålet avser 50 % växtnäring och 40 % växtnäring och energi.

arbetet mot ett mer hållbart samhälle. I avvägningen mellan olika allmänna intressen bör den mest miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbara utvecklingen vara styrande.

Ovanåkers kommuns översiktsplan, ÖP2030, antogs i kommunfullmäktige 29 maj 2017. I översiktplanen finns det beskrivet hur Ovanåkers kommun vill att vi arbetar med avfallshantering och återvinning. Ovanåkers kommun vill:

- Att den grundläggande principen för avfallstrappan är en självklar utgångspunkt hos var och en.
- Att avfallshantering kommer in tidigt och blir en naturlig del i kommunens samhällsplanering.

Det finns även beskrivet hur Ovanåkers kommun ska göra för att uppnå detta. Ovanåkers kommun

- Arbetar med information till invånare och företag gällande återbruk, återvinning och sortering av avfall.
- Arbetar förebyggande för att minska avfall genom att exempelvis främja återanvändning.
- Utvecklar system och metoder för ökat återbruk.
- Samverkar med andra kommuner och aktörer runt omhändertagande och nyttiggörande av olika avfallstyper.

3.5 EU, NATIONELLT

EU:s avfallsdirektiv

Sverige ska fram till år 2025 anpassa svensk rätt till nya regler i ett EU-lagstiftningspaket om avfall. Avfallspaketet medför ändringar i svensk lag. Här följer några av de viktigaste förslagen.

I miljöbalken görs följande ändringar med särskild koppling till kretsloppsplanen:

- Uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall och det anges vad som avses med avfallsproducent. Gäller från 2020-08-01.
- Bestämmelserna om kontrollplaner i plan- och bygglagen kompletteras så att en kontrollplan ska omfatta uppgifter om allt bygg- och rivningsavfall och även byggprodukter som kan återanvändas. Gäller från 2023-01-01.

Från 1 januari 2021 gäller följande:

Flera återvinningsmål höjs

Målen för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall höjs stegvis fram till år 2035. Målen för materialåtervinning av förpackningsavfall liksom de olika materialspecifika återvinningsmålen höjs gradvis fram till år 2030.

Förbud mot att förbränna separat insamlat avfall

Medlemsländerna ska säkerställa att avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning och materialåtervinning inte direkt går till förbränning eller deponeras.

Separat insamling av farligt avfall, textil och biologiskt avfall

Från januari 2025 ska hushåll samla in farligt avfall och textilavfall separat. Medlemsstaterna ska också, senast till december 2023, säkerställa att biologiskt avfall antingen separeras och materialåtervinns vid källan eller samlas in separat.

Åtgärder för att minska uppkomsten av avfall

Högre krav ställs på att medlemsstaterna ska förebygga avfall, genom att bland annat främja användningen av återanvändbara förpackningar, minska matsvinnet och främja giftfria kretslopp. Den som driver ett insamlingsystem ska informera om fördelarna med återanvändning av förpackningar. Det föreslås också att kommunerna ska kunna använda renhållningsavgiften för att finansiera avfallsförebyggande åtgärder.

Förordning om fastighetsnära insamling

År 2023 ska bostadsfastigheter erbjudas en samlingsplats avseende förpackningar och returpapper nära huset eller i kvarteret.

Systemet är tänkt att samordnas med kommunens system för insamling av mat- och restavfall.

Kommunen kan välja att bli uppdragstagare vilket innebär att de mot full ersättning sköter insamlingen av förpackningar och returpapper samordnat med kommunens eget system för mat- och restavfall.

Från och med 2022 har kommunerna ansvaret för returpappersinsamling.

Det är ännu oklart med förutsättningar för omställningen, ex gällande systemval och lokal anpassning.

Utredningen Giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam

I januari 2020 presenterades utredning "Giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam". Den anger bland annat följande:

- Förbud mot spridning av avloppsslam på eller i mark genom totalt spridningsförbud eller spridningsförbud med undantag för hygieniserat och kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark.
- Dispens för spridning vid eget omhändertagande av avloppsfraktioner. Vid synnerliga skäl medges också dispens enligt båda alternativen ovan
- Minst 60 procent av den fosfor som finns i det producerade avloppsslammet ska i genomsnitt återvinnas på årsbasis för en VA-huvudman med reningsverk med tillståndsgiven anslutning större än 20 000 pe. Slamanvändning på åkermark räknas som återvinning av fosfor.
- Ikraftträdande sker successivt med avseende på anläggningsstorlek under en period om 12-15 år, där ett mer skyndsamt genomförande gäller för stora avloppsreningsverk (50 000 pe).
- Förslaget innebär förbud användning av avloppsslam utanför produktiv jordbruksmark (skog, deponi, anläggningsjord).
- Om tidplan går bra så kan föreskrift vara framme 2022.

4 MÅL OCH ÅTGÄRDER

4.1 FÖREBYGGA OCH ÅTERANVÄNDA I KOMMUNENS VERKSAMHETER

Kommunen förstår att de och invånarna blir vinnare om de tar ansvar genom att besluta om nödvändiga insatser, efterfråga resultat och visa föredöme. Det gynnar Hälsinglands utveckling och ekonomi. Särskilt fokus föreslås läggas på inköp och upphandling, engångsprodukter, möbler, evenemang, matsvinn, information, utbildning och källsortering i kommunala verksamheter med mycket förpackningar och returpapper.

Matsvinn

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
 <p>12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.</p>	<p>1. Mängden matsvinn i förskolor, skolor och äldreomsorg ska halveras till år 2030 jämfört med 2020 där 20 % uppnåtts 2025. Mäts i kökssvinn (g/tillagad portion), serveringssvinn (g/antal ätande), tallrikssvinn (g/antal ätande), mängd serverad mat (g/portion) och mängd uppäten mat (g/portion).</p>	<p>Matsvinn</p> <p>20:1. Senast år 2021 införa dagliga rutiner inom kostorganisationen för mätning av kökssvinn och serveringssvinn i förskola, skola och SÄBO, samt utvärdering för att minska matsvinnet, där 2020 är basår.</p> <p>20:2. Senast år 2021 införa dagliga rutiner inom förskola, skola och äldreomsorg med mätning av tallrikssvinn, där 2021 är basår.</p> <p>20:3. Senast år 2022 ska skolorganisationer följa nationella riktlinjer för förskola och skola gällande måltider, med målsättningen att minska tallrikssvinnet, där 2021 är basår.</p> <p>20:4. Senast år 2022 ska skolorganisationer arbeta särskilt med schemalagda måltider för att minska tallrikssvinnet, där 2021 är basår.</p> <p>20:5. <i>Har tagits bort</i></p>

Avfallsförebyggande (upphandling, möbler, IT, information och utbildning)

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
<p>12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p> <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.</p>	<p>2. Senast 2025 minska inköp av nya möbler med 20 % jämfört med 2021 (tkr).</p> <p>3. Senast 2025 ska inköp av skrivare ha minskat med 20 % jämfört med 2021.</p> <p>4. Senast 2025 öka återbruk av mobiler till 90 %.</p>	<p>Avfallsförebyggande upphandling</p> <p>20:6. Senast år 2021 ta fram behovs- och utbildningsplan för upphandlare och inköpare avseende förebyggande upphandling och cirkulär ekonomi.</p> <p>20:7. Senast 2021 ta fram och implementera riktlinjer/policys/checklistor för upphandling av främst:</p> <ul style="list-style-type: none">• inköp av material med lång livslängd• tjänster (ex lagning/repairation, utskrift som tjänst)• funktion (leasing, öka andelen innovations- och funktionsupphandlingar, ex transport istället för fordon, fler ex inom IT, fastigheter, maskiner och redskap)• begagnade produkter• reservdelar• återvunnet och återvinningsbart material• cirkulära affärsmodeller <p>20:8. Senast år 2022 ta fram rutiner för innovativ och avfallsförebyggande upphandling</p> <p>Samverkan Region Gävleborg</p> <p>Resursperson i varje kommun</p> <p>Involvera leverantörer inom området innovativ upphandling</p>
<p>13 BEKÄMPA KLIMAT-FÖRÄNDRINGARNA</p> <p>13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.</p>		

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
		<p>Möbler</p> <p>20:9. Senast år 2022 skapa/vidareutveckla en återbrukshantering av möbler (möbelbank) inom kommunen.</p> <p>20:10. Senast år 2025 vidareutveckla möbelbanken under planperioden, utöka sortimentet till att gälla exempelvis byggmaterial och elektronik.</p> <p>IT</p> <p>20:11. Senast år 2021 förlänga livstid för IT utrustning.</p> <p>20:12. Senast år 2021 se över riktlinjer för byte av telefoner och IT-utrustning.</p> <p>20:13. Senast år 2023 utöka möjligheten att kunna återbruka och reparera IT-utrustning.</p> <p>20:14. Senast år 2022 ställa krav på verksamheterna att vid planering för inköp av mobiler, datorer och plattor så att IT har mer tid för att välja mer hållbara produkter (leveranser i bur, på båt etc).</p> <p>20:15. Senast år 2022 höja kunskap hos verksamheterna om hur deras val av IT utrustning påverkar ekonomi och ge stöd för ställningstaganden om utbytbara delar, längre livslängd och begagnad teknik.</p> <p>20:16. Senast år 2023 undersöka möjligheten att kunna leasa IT-utrustning.</p> <p>Information och utbildning</p> <p>20:17. Utbildningsinsatser för anställda inom socialförvaltningen</p>

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
		<p>för att öka kunskap kring avfall och återvinning.</p> <p>20:18. Informationsmaterial i socialförvaltningens boenden för att visa vilket miljöarbete som görs och öka kunskap hos besökare.</p> <p>20:19. Boskola för SFI med fokus på avfallsförebyggande.</p> <p>20:20. Information om soprummen och källsortering vid inflytt i Aefabs bostäder och lokaler.</p> <p>20:21. Få in hållbarhet, resurshushållning, återvinning och återbruk som en naturlig del av undervisningen i kommunens förskolor och skolor.</p>

Hållbar plastanvändning och event

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
<div data-bbox="185 339 405 563"> <p>12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p> </div> <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.</p> <div data-bbox="185 802 405 1026"> <p>13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA</p> </div> <p>13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Senast 2025 ska alla upphandlingar ställa krav på återvunnen eller återvinningsbar plast. 6. Efter 2025 köps ingen plast in som innehåller farliga ämnen. 7. Senast 2022 ska sopsäckar i kommunala verksamheter ej vara tillverkade av fossil plast. 8. <i>Har tagits bort</i> 9. Senast 2023 ska antalet hållbara event öka med 50 % jämfört med 2019 (gäller event som arrangeras själva, ger tillstånd till och ger bidrag till). 	<p>Plast</p> <p>20:22. Senast år 2024 avfallsminimera de största plastströmmarna inom kommunala verksamheter samt genomföra åtgärder i linje med den regionala plaststrategin för Gävleborg, särskilt med fokus på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inför ersättningsbara engångsartiklar i plast • köp produkter tillverkade av återvunnen plast i verksamheter (ex avfallspåsar inom äldreomsorg) • köp produkter som är förpackade i annat material än plast om det finns möjlighet • köp engångs/förbrukningsartiklar av återvinningsbart material. <p>Kampanjer och event</p> <p>20:23. Senast år 2022 ta fram underlag och riktlinjer för hållbara event i kommunen (event som kommunen arrangerar, samt ger tillstånd alternativt bidrag till).</p>

Strategiskt arbete, gemensamma resurser

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Åtgärder
<p> 12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.</p> <p> 13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.</p>	<p>Strategiskt arbete</p> <p>20:24. Senast år 2021 koordinera kretsloppsplanens löpande arbete med kommunens budget- och planeringsprocesser.</p> <p>20:25. Senast år 2023 införa miljöombud på alla arbetsplatser.</p> <p>Gemensamma resurser Hälsingland</p> <p>20:26. Senast år 2021 utveckla pågående samarbete inom avfallssektorn.</p> <p>20:27. Senast år 2021 initiera samordning av kommunernas gemensamma behov av planering och uppföljning.</p>

4.2 KÄLLSORTERING I KOMMUNENS VERKSAMHETER

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<p>12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p> <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p>10. Kommunen ska källsortera enligt kommunens föreskrifter i all kommunal verksamhet och bolag år 2025.</p> <p>11. Mängden restavfall från kommunala verksamheter ska halveras till 2025 minska jämfört med 2019 (volym).</p>	<p>20:28. Senast 2021 är inventering av källsortering genomförd i alla kommunalägda byggnader. Inkludera rutiner för mätning mängd restavfall.</p> <p>20:29. Senast 2021 är inventering av källsortering genomförd för all kommunal verksamhet även där kommunen är hyresgäst. Inkludera rutin för mätning mängd restavfall.</p> <p>20:30. Senast år 2022 ta fram underlag för beslut om investering och genomförande under perioden 2023 – 2025.</p> <p>20:31. Senast år 2025 samordna insamling av källsorterat material inom kommunen.</p> <p>20:32. Senast år 2021 ta fram rutiner för uppföljning av hur källsortering fungerar och dess konsekvenser.</p>

4.3 FÖREBYGGA OCH ÅTERANVÄNDA HOS HUSHÅLL

Allt fler invånare och verksamheter överväger och avstår att köpa nytt. Fundera på behov, laga och reparera det man har, dela med andra och köpa begagnat kan vara alternativ. Särskilt fokus föreslås läggas på kommunikation, tillvarata goda exempel, inspirera och underlätta för aktörer att kunna bidra.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<div data-bbox="183 432 405 655"> <p>12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p> </div> <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.</p>	<p>12. Mängden kommunalt avfall exkl slam ska minska till 2025 jämfört med 2019 (kg/person).</p> <p>13. Nöjdhet gällande information om att minska avfallsmängder för lägenhetsboende ska öka med 10 % till 2025 jämfört med 2021.</p>	<p>20:33. Genomför återkommande kommunikation om vad hushåll kan göra för att förebygga avfall och nyttan med detta.</p> <p>20:34. Senast år 2021 initiera insatser för att minska avfall hos lägenhetsboende. Kommunala bostadsbolag ansvariga för genomförande och möjliggörande åtgärder i samarbete med och stöttning av renhållare.</p>
<div data-bbox="183 823 405 1046"> <p>13 BEKÄMPA KLIMAT- FÖRÄNDRINGARNA</p> </div> <p>13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.</p>		

4.4 KÄLLSORTERING HUSHÅLLSAVFALL

Allt fler invånare och verksamheter förstår varför källsortering är viktig och agerar utifrån detta. Särskilt fokus föreslås läggas på att utifrån nya förordningar utveckla kompletta och användarvänliga system som bidrar till god källsortering vid bostäder.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder	
 <p>12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p>	<p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p>14. Materialåtervinning av kommunalt avfall ska överstiga 55 % år 2025.</p> <p>15. Restavfall ska minska med 25 % till år 2025 jämfört med 2019 (kg/person).</p> <p>16. Mängd förpackningar och returpapper i restavfall ska minska med 20 % till 2025 jämfört 2018, räknat i nyckeltal kg/hushåll*vecka.</p> <p>17. Mängd plastförpackningar i restavfall ska minska med 50 % till 2025 jämfört 2018.</p> <p>18. Mängd matavfall i restavfallet ska understiga 1 kg per hushåll och vecka år 2025.</p> <p>19. Nöjdhet möjlighet källsortera i lägenhet ska öka med 10 % till 2025 jämfört med 2021.</p>	<p>Bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper</p> <p>20:35. Senast år 2025 infört bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper enligt gällande förordningar. För förpackningar gäller producentansvar medan ansvaret för returpapper kommer att övergå till kommunerna från och med 2022. Även då producentansvar råder kan en kommun åta sig uppdragsansvar med full kostnadstäckning.</p> <p>Restavfall</p> <p>20:36. Senast 2022 ta fram handlingsplan för bättre källsortering med beaktande av nytt system för fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper, producentansvar, ex textilier samt nya nationella riktlinjer för avfallsterminologi.</p> <p>Kommunikation</p> <p>20:37. Genomföra återkommande kampanjer med beaktande av omvärldskrav.</p>

4.5 GROVAVFALL FRÅN HUSHÅLL

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<p data-bbox="190 336 405 555">12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p> <p data-bbox="421 336 703 555">Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p data-bbox="734 336 1167 440">20. Nöjdhet enkelhet att lämna grovavfall ska överstiga 75 % år 2025.</p> <p data-bbox="734 469 1167 572">21. Samlat omdöme efter ett besök på ÅVC. Nöjdhet ska överstiga 90 % år 2025.</p> <p data-bbox="734 619 1122 722">22. Nöjdhet lämna grovavfall till återanvändning vid ÅVC ska överstiga 85 % år 2025.</p> <p data-bbox="734 769 1167 916">23. Mängden grovavfall till energiutvinning ska minska med 25 % till år 2025 jämfört med 2019 (kg/person).</p> <p data-bbox="734 946 1173 1050">24. Mängden hushållsavfall som deponeras ska minska med 50 % till år 2025 jämfört med 2019.</p>	<p data-bbox="1223 336 1543 363">Enkelhet lämna grovavfall</p> <p data-bbox="1223 389 2018 536">20:38. Under planperioden utreda förutsättningar att öka enkelheten gällande avlämning av grovavfall. Inkluderar behovsanalys av självservice ÅVC, mobil hämtning, öppettider, budning, digitalisering, logistik på ÅVC.</p> <p data-bbox="1223 560 1585 587">Återanvändning av grovavfall</p> <p data-bbox="1223 612 2040 722">20:39. Fortlöpande utreda förutsättningar öka servicenivå (typer av material, möjlighet lämna) samt finna samarbetspartners för avsättning/försäljning av material för återbruk.</p> <p data-bbox="1223 746 1469 774">Materialåtervinning</p> <p data-bbox="1223 799 1809 868">20:40. Fortlöpande optimera antal fraktioner till materialåtervinning.</p>

4.6 FARLIGT AVFALL

Allt fler invånare och verksamheter vet vad som är farligt avfall och hur detta ska hanteras. Särskilt fokus föreslås läggas i första hand på att öka hushållens kunskap om farligt avfall i syfte att förebygga att farligt avfall införskaffas och i andra hand veta hur det ska omhändertas och att det är enkelt att bli av med på rätt sätt.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.</p>	<p>25. Nöjdhet tillgänglighet att lämna farligt avfall ska överstiga 80 % (villahushåll) år 2025.</p> <p>26. Farligt avfall ska ej förekomma i restavfall (mäts via plockanalys) år 2025.</p>	<p>Insamling</p> <p>20:41. Utred fortlöpande möjlighet att utveckla insamlingsystemet för farligt avfall.</p> <p>Kommunikation</p> <p>20:42. Genomför återkommande kommunikation om vad hushåll kan göra för att förebygga farligt avfall och nyttan med detta.</p>

4.7 OMHÄNDERTAGANDE MATAVFALL

Allt fler invånare och verksamheter förstår att mat är en resurs som ska tas tillvara på bästa sätt. Matavfall som ändå uppstår ska läggas i papperspåse för matavfall. På så vis kan växtnäring och energi tillvaratas

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.</p>	<p>27. Matavfallet från hushåll, storkök och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att 50 % av växtnäring tas tillvara där 40 % går till energi år 2025.</p> <p>28. Renhet i matavfall ska vara minst 98 % (plockanalys) år 2025.</p>	<p>Öka insamling matavfall</p> <p>20:43. Fortlöpande utveckla styrmedel och kommunikation kring omhändertagande av matavfall.</p> <p>Omhändertata matavfall</p> <p>20:44. Insamlat matavfall ska omhändertas på sätt som tillvaratar växtnäring och energi till bästa möjliga klimatnytta.</p>
 <p>13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.</p>		

4.8 SLAM, FETT OCH LATRIN

Slam från våra enskilda avlopp kan hanteras så att lagar och krav uppnås med rimliga ekonomiska insatser. Om möjligt bör strävan vara att slammets näringsämnen återförs till kretsloppet, fettets energi tillvaratas och hantering av latrinkärl upphör.

MÅL SLAM, FETT OCH LATRIN

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<div data-bbox="190 491 405 703"> <p>6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA</p> </div> <p>6.3. År 2030 förbättrar vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, eliminera dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och avsevärt öka återvinningen och säker återanvändning globalt.</p> <div data-bbox="190 820 405 1032"> <p>12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p> </div> <p>12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.</p>	<p>29. Under planperioden 2021 – 2025 fortlöpande minska antal latrinkärl.</p>	<p>Tillsyn</p> <p>20:45. Senast år 2025 ta fram riktlinjer för uppströmsarbete för enskilda avlopp samt ansvar och hantering av fettavskiljare.</p> <p>Slammets omhändertagande</p> <p>20:46. Senast år 2025 prioritera och besluta om vägval för slammets omhändertagande.</p> <p>20:47. Hantering av latrinkärl ska minska genom styrmedel och årligen riktad information och kampanjer.</p>

4.9 NEDSKRÄPNING

Allt fler invånare och verksamheter förstår att nedskräpning är ett stort globalt miljöproblem som också påverkar vår vardag och vill bidra till att minska detta problem. Särskilt fokus föreslås läggas på att minska nedskräpning av plast, nedskräpning vid återvinningsstationer och underlätta rätt beteende i våra offentliga miljöer.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<p>11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN</p> <p>11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.</p> <p>14 HAV OCH MARINA RESURSER</p> <p>14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.</p>	<p>30. Deltagande barn i Håll Sverige rents skräpplockardagar ska öka med 25 % till 2025 jämfört med år 2019.</p> <p>31. Senast år 2024 ska skräpföremål minska jämfört med basår 2021, enligt skräpmätningmetod Håll Sverige rent och SCB.</p> <p>32. Alla kommunala verksamheter ska vara kranmärkta senast år 2025.</p> <p>33. Grön flagg - öka andelen certifierade skolor och förskolor till år 2025 jämfört med 2019.</p>	<p>Håll Ovanåkers kommun rent</p> <p>20:48. Verka för att genomföra årliga skräpplockardagar enligt Håll Sverige rents koncept.</p> <p>20:49. Senast år 2021 utreda behov av regional arbetsgrupp i Hälsingland och ta fram kampanjplan åren 2021 - 2025 för kontinuerligt arbete för minskad nedskräpning</p> <p>Samarbete Håll Sverige Rent</p> <p>Deltagande Håll Sverige Rent dagar</p> <p>Engagera fastighetsägare och aktörer att känna ansvar för sitt område.</p> <p>20:50. Senast år 2021 informera om kranmärkning i kommunens verksamheter.</p> <p>20:51. Senast år 2021 ansöka om medlemskap i Håll Sverige rent.</p> <p>20:52. Genomför skräpmätning minst 2 gånger under planperioden (2021, 2024).</p> <p>20:53. Senast år 2021 initiera ökat antal Grön flagg verksamheter i förskola och skola.</p> <p>20:54. Senast år 2021 klarlägga ansvarsfördelning och organisation för dumpning och nedskräpning kopplat till bärläger och</p>

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
		<p>liknande lokala dumpningsplatser.</p> <p>20:55. Senast år 2024 undersöka metoden att utveckla digitala lösningar för att mäta och följa upp nedskräpning och avfallshantering i offentliga miljöer (LORA-nät, nivåätare, sensorer).</p> <p>20:56. Senast år 2024 utveckla infrastruktur för skräp och källsortering i offentliga utemiljöer.</p> <p>20:57. Installera skräpplockarstationer (ploggarstationer) i huvudorterna Edsbyn och Alfta.</p> <p>20:58. Genomföra kampanj om mikroplast från hushåll.</p>

4.10 NEDLAGDA DEPONIER

MÅL NEDLAGDA DEPONIER

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<p>3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNADE</p> <p>föroreningar.</p>	<p>34. År 2030 ska minst 3 nedlagda deponier i riskklass 1 eller 2 vara åtgärdade.</p> <p>35. Senast år 2025 ska alla nedlagda kommunala deponier med riskklass 1 och 2 ska vara undersökta enligt MIFO 2 och behov av åtgärder fastställda. En åtgärdsplan ska tas fram inklusive ansvar och finansiering.</p>	<p>20:59. Senast år 2021 uppdatera Länsstyrelsens MIFO Lista över Hälsinglands nedlagda deponier.</p> <p>20:60. Senast år 2021 fastställa organisation inkl projektledning för arbetet med nedlagda deponier.</p> <p>20:61. Senast år 2022 ta fram övergripande projektplan och budget för MIFO 2- undersökningar.</p> <p>20:62. Senast år 2022 besluta om finansiering av MIFO 2-undersökningar för deponierna i riskklass 1 och 2 utifrån en miljömässig och kostnadseffektiv prioritering.</p> <p>20:63. Senast år 2025 genomföra MIFO 2-undersökningar av deponierna i riskklass 1 och 2. Behov av åtgärder fastställs från resultatet av MIFO 2.</p> <p>20:64. Senast år 2025 ta fram åtgärdsplan inklusive tidsplan och budgetförslag för deponier som är i behov av åtgärder.</p>
<p>6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA</p> <p>farliga kemikalier och</p>		

4.11 NÄRINGSLIV OCH SAMHÄLLE

Planen ska inkludera näringsliv där kommunen har rådighet. Särskilt fokus föreslås läggas på att initiera och stötta insatser kring byggavfall och att skapa affärsmöjligheter kring cirkulär ekonomi.

MÅL NÄRINGSLIV

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p>36. Senast år 2021 har kommunen upphandlingspolicy eller motsvarande som stödjer minskat byggavfall.</p> <p>37. Senast år 2021 ska avfallshantering ingå som en naturlig del i miljötillsynen utifrån miljöbalken, främst avseende byggavfall.</p> <p>38. Senast år 2021 ska det näringslivspolitiska programmet genomföras i linje med kretsloppsplanen.</p> <p>39. Senast år 2021 ska detaljplanplanering och bygglovshantering genomföras i linje med mål i kretsloppsplanen där 100 % av detaljplanerna och bygglov ses över utifrån avfallshandlingens synvinkel.</p>	<p>Byggavfall</p> <p>20:65. Senast år 2021 initiera samarbete kring förebyggande och återanvändning av byggavfall (näringslivskontor, Region Gävleborg, Länsstyrelsen, försäkringsbolag, byggföretag, arbetsmarknadsenheten m fl).</p> <p>20:66. Förbättra avfallshantering vid renoveringar av Aefabs lokaler.</p> <p>Näringsliv</p> <p>20:67. Senast år 2025 koordinera arbetet för en cirkulär och biobaserad ekonomi utifrån det näringslivspolitiska programmet med kretsloppsplanens mål.</p> <p>20:68. Näringslivskontoret strävar efter öppna vägar för cirkulärt affärsutvecklande.</p> <p>20:69. Antalet företag med miljönärsmärkning ska öka.</p> <p>Samhällsplanering</p> <p>20:70. Senast år 2021 ta fram/uppdatera rutiner för att säkerställa att detaljplaner och bygglov hanteras utifrån avfallshandlingens synvinkel .</p>

5 KOMMUNIKATION OCH TEMAN

För genomförande av kretsloppsplanen är kommunikation viktig. Arbetet under planperioden kommer drivas utifrån en kommunikationsplan som successivt uppdateras utifrån behov.

Nedan anges förslag på teman för varje år under planperioden som kommer att få extra fokus under gällande år. Under planperioden kan planen komma att justeras.

År	Teman	Kommentar
2021	Avfallsminimering	Upphandling Matsvinn IT Möbler
2022	Flerbostadshus	Avfallsminimering Källsortering Textilier Hållbar konsumtion
2023	Källsortering	Bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper ska hanteras enligt ny förordning
2025	Näringsliv	Byggavfall Cirkulära affärsmodeller
2025	Farligt avfall	Farligt avfall hushåll Farligt avfall kommunala verksamheter med påverkan restavfall
2021-2025	Hållbar plastanvändning och nedskräpning	År 2021 ska kampanjplan tas fram för perioden 2021 – 2025 utifrån kretsloppsplan

6 FRAMTIDA INSAMLINGSSYSTEM OCH ANLÄGGNINGAR

I planen ska behovet av nya insamlingssystem och anläggningar för att hantera avfall samt behovet av nedläggning eller förändring av befintliga insamlingssystem och anläggningar för att hantera avfall framgå. Även avfallsflödenas framtida utveckling ska redovisas.

I tabell nedan framgår kommunens behov av förändringar under planperioden.

Plats, anläggning	Behov förändring i Ovanåkers kommun
Anläggningar för behandling av avfall (materialåtervinning, rötning, energiåtervinning)	Inga förändringar planeras. Fråga om omlastning av förpackningar och returpapper kan bli aktuellt liksom fler fraktioner till materialåtervinning. Dessa placeras sannolikt på ÅVC.
Avloppsreningsverk som tar emot exempelvis matavfall och/eller slam från enskilda avloppsanläggningar	Inga förändringar planeras. Vägvalsutredning kan medföra ny eller förändrad slamhantering men med stor sannolikhet ej under planperiod 2021 – 2025.
Deponier och materialupplag (snötippar, masshantering, etc)	Inga förändringar planeras.
Insamlingssystem farligt avfall	Insamlingssystem för farligt avfall kan komma utvecklas som följd av indikator 25 och 26 samt åtgärd 20:41.
Insamlingssystem förpackningar och returpapper	Insamlingssystem för förpackningar och returpapper är den största förändringen i hushållens system för att lämna avfall. Se åtgärd 20:35. Förändringen innebär att alla förpackningar och returpapper ska, tillsammans med mat- och restavfall kunna hämtas vid bostad senast år 2025. Innebär att nuvarande kärl för mat respektive restavfall måste utvecklas så att det går att lämna ytterligare 5 fraktioner. Textilier kan tillkomma under planperiod som följd av krav på källsortering 2024. Systemval bygger på vilket tillståndspliktigt insamlingssystem föreslås och kommunen kan välja att bli uppdragstagare till detta system om ersättning från producenterna uppnår kraven i förordningen.
Insamlingssystem matavfall	Insamlingssystem för matavfall ska fortsätta att utvecklas under planperioden med målet att alla hushåll har separat insamling av detta och att restavfallet hålls fritt från matavfall.
Insamlingssystem restavfall	Restavfall får ingen annan förändring annat än att den ska samsas med förpackningar- och returpapper vid bostad.
Papperskorgar och källsortering i offentlig miljö	Som följd av åtgärd 20:55, 20:56 och 20:57 kan fler valmöjligheter att lämna skräp utvecklas under

	planperioden.
Återvinningscentraler (ÅVC)/ Självservice ÅVC	<p>Återvinningscentralen blir alltmer en plats där antalet besökare ökar och möjligheterna att lämna material till olika ändamål ökar i syfte att öka återanvändning och materialåtervinning.</p> <p>Som en följd av åtgärd 20:38 kan befintliga centraler utvecklas mer men det kan också uppstå behov av ökad service närmare kund, exempelvis genom mobila lösningar eller mindre så kallade självservice ÅVC där besökare genom identifiering och utbildning får lämna avfall på egen hand på mer flexibla tider närmare bostad.</p>

7 STYRMEDEL

I tabell framgår de viktigaste styrmedlen för att kretsloppsplanens mål ska kunna uppnås.

Styrmedel	Kommentar
Bidrag	<p>Det finns olika typer av bidrag att söka för projektgenomförande, ex:</p> <ul style="list-style-type: none">• Klimatklivet, d.v.s. stöd till lokala och regionala investeringar som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet.• LOVA, d.v.s. lokala åtgärder för bättre havs- och vattenmiljö kan få stöd genom LOVA-bidrag. Bidraget kan sökas hos länsstyrelsen och går framför allt till kommuner, föreningar och andra sammanslutningar.
Föreskrifter för avfallshantering	<p>Kommunfullmäktige i varje kommun ska besluta om föreskrifter som tillsammans med avfallsplan utgör kommunens renhållningsordning. Föreskrifter hanterar ansvar och skyldigheter kopplat till hushållsavfall.</p>
Kommunal VA-plan	<p>Kretsloppsplanen hanterar slammets omhändertagande. I kommunens VA-plan hanteras all VA försörjning i kommunen, d.v.s. både enskild och allmän VA försörjning.</p> <p>Slam från enskilda avlopp ska hanteras i kretsloppsplan. I VA-plan anges främst viljeinriktning kopplat till utbyggnad av allmän VA och tillsyn enskild VA försörjning.</p> <p>Slam från allmänna avloppsverk hanteras bäst i VA-plan även om kretsloppsplan kan hantera frågan också, då koordinerat med VA-plan.</p> <p>Dagvatten ingår normalt ej i kretsloppsplan. Hanteras normalt i VA-plan med därtill hörande program och riktlinjer.</p>
Kommunens planerings- och budgetprocess	<p>I kommunens planerings- och budgetprocess sker den normala årscykeln för hantering av verksamhetsplaner och ekonomi kopplat till alla kommunens verksamheter. Alla kommunala nämnder och ofta även kommunala bolag/förbund ingår i denna process som där budget slutligen fastställs av kommunfullmäktige.</p> <p>I processen ingår ofta fleråriga investeringsplaner och ekonomiska långtidsprognoser.</p> <p>Redan inför antagande av kretsloppsplanen måste mål/åtgärder förankras hos berörda förvaltningar och kommunala bolag/förbund, åtminstone på en mer övergripande nivå (ekonomiskt).</p> <p>Under planperioden måste kretsloppsplanen inarbetas i planerings- och budgetprocessen utifrån lagd tidplan.</p> <p>Det bedöms också vara centralt att kommunen genom sin planerings- och budgetprocess efterfrågar kretsloppsplanens genomförande och uppföljning på samma sätt som andra strategiska dokument.</p>

Renhållningstaxa	<p>I renhållningstaxa regleras avgifter för tjänster och abonnemang kring insamling och omhändertagande av hushållsavfall. Med avgifter är det enligt miljöbalken möjligt att miljöstyra, d.v.s. avgifterna kan styra mot en bättre miljö utan koppling till de faktiska kostnaderna.</p> <p>Vanligt är att styra mot ökad/minskad hemkompostering samt hämtningsintervall och behållarstorlek i syfte att minska avfallsmängderna.</p> <p>Avgifterna ska vara synkroniserade med föreskrifterna.</p>
Tillsyn	<p>Kommunen, normalt via dess miljönämnd, utövar tillsyn över tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och icke anmälningspliktiga verksamheter. Det går också att informera och genom rådgivning ge stöd till verksamheter i syfte att exempelvis minimera avfallsmängder. Med fördel kan samarbete ske mellan tillsyn och exempelvis renhållare och VA huvudman.</p>
Upphandling	<p>Upphandling är ett av de starkaste instrumenten som kommunen har för att uppnå kretsloppsplanens mål och åtgärder. Med upphandling kan kommunen och dess verksamheter styra inköp av tjänster och material som är exempelvis mer miljövänliga eller styr mot minskade avfallsmängder.</p> <p>Det är viktigt att det finns ett fungerande samspel mellan inköpande verksamheter och upphandlare för att nå framgång som med stöd av gemensamma riktlinjer/policys etc. agerar för samma syfte.</p> <p>Upphandlingsmyndigheten har tagit fram stöd och mallar gällande hållbarhet och miljö.</p>
Årsredovisning	<p>I årsredovisning summeras föregående års verksamhet och ekonomi. Genom årsredovisning kan också efterfrågan/bekräftelse ske på för kommunen/verksamheten viktiga händelser och mål, där kretsloppsplanen kan ingå.</p>
Översiktsplan	<p>Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Den ska spegla den politiska majoritetens uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.</p> <p>Översiktsplanering har en central roll i arbetet mot ett mer hållbart samhälle. I avvägningen mellan olika allmänna intressen bör den mest miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbara utvecklingen vara styrande.</p> <p>Kretsloppsplanen bör ses som en underordnad del av översiktsplanen.</p>

8 UPPFÖLJNING

Mål och indikatorer är till stor del samma i kommunerna i Hälsingland utom något enstaka undantag gällande indikator. Åtgärderna är i majoritet samma men det finns även helt lokala åtgärder.

Syftet är att kunna skapa samordning och styrka i genomförande och uppföljning av planerna. Vissa åtgärder är också gemensamma i Gävleborg även om de formuleras olika. Åtgärderna kan ändras under planperioden i syfte att bättre kunna uppnå mål och indikatorer.

I samband med beslut om kretsloppsplan ska också förslag på lokal kretsloppsplanegrupp beslutas inklusive gruppens ansvar och mandat. Den bör innehå en eller två samordnare med deltagare från kommunens berörda verksamheter. Denna grupp har ansvaret för att kretsloppsplanen planeras, genomförs och följs upp på kommunnivå. I samband med detta beslut ska också den politiska förankringen under planperioden anges.

De lokala samordnarna föreslås ingå i en regional kretsloppsgrupp Hälsingland med syfte att koordinera löpande planering och uppföljning samt behov av nya regionala nätverk gällande avsnitt:

- Förebygga och återanvända i kommunens verksamheter
- Källsortering i kommunens verksamheter
- Slam, fett och latrin
- Nedskräpning
- Nedlagda deponier
- Näringsliv och samhälle

Avfall Hälsingland, nätverket mellan renhållarna, kommer ansvara koordinera planering och uppföljning inom:

- Förebygga och återanvända hos hushåll
- Källsortering hushållsavfall
- Grovavfall från hushåll
- Farligt avfall från hushåll
- Omhändertagande av matavfall

9 BILAGOR

Bilaga 1. Sammanställning indikatorer

Bilaga 2. Sammanställning åtgärder

Bilaga 3. Beskrivning av kommunens nuvarande avfallshantering

Bilaga 4. Uppföljning av föregående avfallsplan

Bilaga 5. Beskrivning av planens framtagande och samråd

Bilaga 6. Miljöbedömning

Bilaga 7. Ordlista